

DALY-MILLER'İN YAZMA KAYGISI ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI*

Prof. Dr. Murat ÖZBAY

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
mozbay@gazi.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Kemal Zeki ZORBAZ

Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
kzorbaz@mku.edu.tr, kemal_zeki@yahoo.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin yazma kaygılarını ölçmek amacıyla Daly ve Miller (1975) tarafından geliştirilmiş olan "Yazma Kaygısı Ölçeği"nin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Mamak, Yenimahalle ve Çankaya ilçelerindeki üç ilköğretim okulunun ikinci kademesinde öğrenim görmekte olan 450 öğrenci oluşturmuştur. Elde edilen veriler üzerinde ölçeğin geçerliliğine ilişkin bilgi elde edebilmek için döndürülmüş temel bileşenler faktör analizi kullanılmıştır. Uyarlama çalışması sonrasında, yapılan faktör analizi sonucunda Yazma Kaygısı Ölçeği'nin; toplam varyansın % 53'ünü açıklayan ve "zevk alma, ön yargı, değerlendirilme kaygısı, yazdıklarını paylaşma" olarak adlandırılabilen dört faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için hesaplanan Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı toplam ölçek için ,90, alt faktörler için sırasıyla 0,84, 0,79, 0,68, 0,68 olarak bulunmuştur. Bulgular literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazılı Anlatım, Yazma Kaygısı, Yazma Öğretimi, Yazma Kaygısı Ölçeği.

ADAPTATION OF DALY-MILLER'S WRITING APPREHENSION TEST TO TURKISH

Abstract

The aim of this research was at adapting The Writing Apprehension Test which was developing by Daly and Miller (1975) in a Turkish population and studying it's properties of reliability and validity. In this point of view the research was conducted with 450 secondary school students in Ankara. Principal component analysis rotated to varimax rotation was used for purpose of obtaining evidence for validity estimates, according to the results of factor analysis, it was determined that Writing Apprehension Test is made up of four factors which can be named as appreciation, prejudice ,evaluation apprehension, sharing what one writes explaining 53 % of the total variance. The estimated reliability of total scale scores by using Cronbach alpha was 0,90. All of the findings have been discussed in the light of literature.

Key Words: Writing, Writing Anxiety, Writing Apprehension, Teaching Writing, Writing Apprehension Test.

* Bu çalışmanın verileri, "İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Yazma Kaygı ve Tutukluğunun Yazılı Anlatım Becerileriyle İlişkisi" adlı doktora tezinden elde edilmiştir.

1. Giriş

Bireylerin yazılı anlatım başarılarını etkileyen ve yazmaktan uzaklaşmalarına sebep olan etkenlerden biri de yazma kaygısıdır. Yazma kaygısı; yazmaya karşı geliştirilen bir tepkidir ve Daly ve Wilson'a (1983: 327) göre "bireyin, yazdıklarının değerlendirileceği düşüncesiyle yazmaktan kaçınması durumu"dur. Yazmaya karşı geliştirilen bu tepki; verilen bir yazma ödevi, derste yapılan bir yazma etkinliği ya da sınav amacıyla kompozisyon yazma gibi yazmanın zorunlu olduğu hallerde üzüntü, kızgınlık, korku şeklinde duygusal olarak ya da daha ileri düzeyde, çeşitli krampların oluşması şeklinde de fiziksel olarak kendini gösterir.

Yazma kaygısı, bireyi, yazma becerisinin bütün düzeylerinde etkileyebilir ve bireyin yazmaktan kaçınmasına sebep olabilir. Bu durum bir kez gerçekleştiğinde, kısacası birey artık yazmaktan kaçınmaya başladığında; bireyin yazma kaygısını belirleme ve yazma becerisini geliştirme fırsatını bulmak artık güçtür (Corbett-Whittier, 2004: 88).

Daly'e göre (1985: 44) yazma hakkındaki olumlu tutum, yazma becerilerindeki başarılı gelişime ve yazmadaki sürekliliğe bağlıdır. Öğretim sürecinde yazma becerisinin geliştirilmesiyle ilgili aksaklıklar ve yazmada sürekliliğin olmayışı yazmaya karşı olumsuz tutumların geliştirilmesine sebep olmaktadır. Bireyde yazmaya karşı geliştirilen olumsuz tutum zamanla yazma başarısına etki ederek bireyde yazma kaygısı oluşturabilir. Daly ve Miller (1975'ten akt. Daly, 1985: 50-51) bireylerin yazma konusunda başarısız olmalarının zamanla yüksek düzeyde yazma kaygısına sebep olduğunu tespit etmişlerdir.

Yazma kaygısı, bireylerin yazma isteği ya da yazmaktan kaçınma eğilimleriyle ilişkilidir (Faigley, Daly ve Witte, 1981: 16). Yazma kaygısı üzerine yapılan çalışmalarda (Hettich, 1994; Cheshire, 1984; Matthews, 2001) yazmaya karşı geliştirilen bu tepkinin, yazının niteliği ve yazma başarısı üzerinde olumsuz etkileri olduğu ve yazmaktan kaçınma, yazmak istememe gibi durumlara sebep olduğu belirlenmiştir. Daly (1985: 43) yazma konusunda kaygılı olan öğrencilerin yazılı anlatımla ilgili çalışmalardan hoşlanmadıklarını hatta yazmayı bir ceza olarak algıladıklarını ifade etmiştir.

1.1. Yazma Kaygısını Ölçmek Amacıyla Geliştirilmiş Ölçekler

Yazma kaygısının ölçülmesiyle ilgili ilk çalışma 1975 yılında, daha önce sözel iletişim kaygısıyla ilgili çalışmalar yapan Daly ve Miller tarafından yapılmıştır. Daly ve Miller, yazma kaygısını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirmişlerdir. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde öncelikle, bireylerin kendi yazma kaygılarına yönelik algılarına; yazmaktan hoşlanma ya da hoşlanmama durumlarına; yazılarının akranları, öğretmenler ve profesyonel değerlendirmeciler tarafından değerlendirilmesine; yazmaya yönelik kendi öz değerlendirmelerine dair 63 ifadeden oluşan bir madde havuzu meydana getirilmiştir. "Tamamen katılıyorum"dan "kesinlikle katılmıyorum"a doğru beşli likert tipinde olan bu

maddeler 164 üniversite öğrencisine uygulanmış ve tek faktör altında toplanan 26 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Yapılan uygulamada ölçeğin iç tutarlılığı ,94 ve test-tekrar test güvenilirliği de ,92 olarak belirlenmiştir (Daly, 1985: 46-47). Daha sonra yetişkinler, üniversite ve lise öğrencileri ile ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda da ölçeğin güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Ulaşılabilen kaynaklar içerisinde yazma kaygısını ölçmek amacıyla geliştirilen ikinci ölçek Stacks, Boozer ve Lally'ye (1983) aittir. Bu ölçek geliştirilirken, Daly ve Miller'ın (1975) geliştirdikleri ölçekten 21 madde alınarak toplam 64 ifadeden oluşan bir madde havuzu meydana getirilmiştir. "Tamamen katılıyorum"dan "kesinlikle katılmıyorum"a doğru beşli likert tipinde olan bu maddeler 428 üniversite öğrencisine uygulanmış ve altı faktör altında toplanan 21 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Bu faktörlerden beşinin yazma kaygısını ölçtüğü belirlenmiştir.

Petzel ve Wenzel (1993), yazma kaygısını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirmişlerdir. Ölçek geliştirme sürecinde iki aşamalı olarak yapılan uygulamanın ilk aşamasında 103 ifadeden oluşan denemelik ölçek 117 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Daha sonra, ölçüt geçerliliği için, 91 öğrenciye Daly ve Miller (1975) tarafından geliştirilen Yazma Kaygısı Ölçeği ve Rose (1984) tarafından geliştirilen Yazma Tutukluğu Ölçeği de uygulanarak 103 maddelik ölçeğin bu ölçeklerle ilişkisine bakılmıştır.

Cheng (2004), İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma kaygılarını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirmiştir. Çalışmada, beşli likert tipinde olan ve 27 maddeden oluşan denemelik ölçek 421 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama sonucunda üç faktör altında toplanan ve 22 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir.

Ülkemizde öğrencilerin yazma kaygısını ölçmeye yönelik çalışmalar (Yaman, 2010) oldukça sınırlıdır. Bu sebeple yazma kaygısı hakkında yapılacak araştırmalar içinde öncelikli olan çalışma, hâlihazırda geliştirilmiş olan ölçeklerin uyarlanması ya da ölçek geliştirme şeklinde olmalıdır. Ancak ölçek geliştirme çalışmalarında "ölçüt geçerliliği"nde kullanmak için de ölçek uyarlama çalışmalarının yapılması öncelikli olmalıdır. Bu çalışmada; yazma kaygısını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçme araçları arasında ilk geliştirilen, yazma kaygısıyla ilgili diğer ölçeklere de temel teşkil eden ve çok kullanılan bir ölçek olan Daly-Miller (1975) ölçeği Türkçeye uyarlanmaya çalışılmıştır.

2. Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Daly-Miller (1975) ölçeği kullanılarak, ilköğretim ikinci kademedeki üniversite düzeyine kadar farklı öğrenim düzeylerindeki bireylerin yazma kaygısı ölçülmeye çalışılmıştır. Yazma kaygısıyla ilgili Türkçedeki ilk çalışmaların ilköğretimden başlaması önemlidir. Bu aşamada öğrencilerin yazma kaygı düzeyleri belirlenirse bu

öğrencilerin yazma kaygısını azaltmak için daha ileri sınıflarda çeşitli çalışmalar yapma imkânı olacaktır. Bu sebeple bu çalışmada uygulama yapılacak grup olarak ilköğretim ikinci kademe öğrencileri seçilmiştir.

Araştırma; Ankara ili *Mamak, Yenimahalle ve Çankaya* ilçelerindeki üç ilköğretim okulunun ikinci kademesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerden basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen ve araştırma kapsamındaki veri toplama aracını eksiksiz dolduran toplam 450 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda okullar ve araştırmaya dâhil edilen öğrenci sayıları yer almaktadır:

Tablo 1: Çalışma Grubunu Oluşturan İlköğretim Okulları ve Öğrenci Sayıları

		Mamak Şehit Cihan Yıldız İ.Ö.O.		Yenimahalle Atakent İ.Ö.O.		Çankaya Gülen Muharrem Pakoğlu İ.Ö.O		TOPLAM	
Cinsiyet	Kız	N	88	75	71			234	
		%	58,7	50	47,3			52	
	Erkek	N	62	75	79			216	
		%	41,3	50	52,7			48	
Toplam	N	150	150	150			450		
	%	33,3	33,3	33,3			100,0		

2.2. Veri Toplama Aracı

Yazma Kaygısı Ölçeği (Daly-Miller, 1975)

Daly ve Miller tarafından 1975 yılında geliştirilmiş olan ölçek, toplam 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; yazma kaygısını belirlemek amacıyla *tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum* şeklinde beşli likert modelinde geliştirilmiştir.

Yazma Kaygısı Ölçeği'yle elde edilen veriler bilgisayara girilirken; olumlu olan (1, 4, 5, 7, 8, 13, 16, 18, 21, 22, 24, 25, 26) maddeler puanlanırken "tamamen katılıyorum" ifadesi 1 puan, "katılıyorum" 2, "kararsızım" 3, "katılmıyorum" 4 ve "kesinlikle katılmıyorum" ifadesi 5 puan; olumsuz (2, 3, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 23) maddelerde ise bu puanlamanın tersi bir puanlama yapılarak "tamamen katılıyorum" ifadesi 5 puan, "kesinlikle katılmıyorum" ifadesi 1 puan şeklinde puanlandırılmıştır. Bu puanlama sonucunda en düşük puan alan, yazma kaygısı en yüksek olan birey 26 puan; en yüksek puan alan, yazma kaygısı en düşük olan birey de 130 puan olacaktır. Ölçekten alınan puanlar düştükçe yazma kaygısının arttığı, yükseldikçe azaldığı söylenebilir.

2.3. Uyarlama İşlemleri

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, ölçek uyarlama süreci ile ilgili yayınların (Savaşır, 1994; Hambleton ve Patsula, 1998; Aksayan ve Gözüm, 2002; Şencan, 2005; Şeker ve Gençdoğan, 2006; Deniz, 2007) öngördüğü şekilde yapılmaya çalışılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması sürecinde öncelikle ölçeği geliştiren araştırmacılardan John A. Daly'den e-posta yoluyla izin alınmıştır. Ölçek, üç alan uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. En uygun çeviri için, üç İngiliz Dili Eğitimi uzmanı ve lisansüstü eğitimlerini Amerika Birleşik Devletlerinde tamamlamış iki alan uzmanından görüş alınmış ve çeviride gerekli değişiklikler yapılmıştır. Daha sonra bu Türkçe çeviri İngilizceye tercüme edilmiş, üç İngiliz Dili Eğitimi uzmanından ölçeğin orijinal formu ile Türkçeden İngilizceye çevrilen formu karşılaştırmaları istenmiş ve yapılan değerlendirmede iki formun aynı şeyi ifade ettiği sonucuna varılmıştır.

Şeker ve Gençdoğan (2006: 23), Türkçe çeviri süreci tamamlandıktan sonra, dil geçerliliğini incelemek için testin her iki dili de çok iyi bilen en az 30 kişilik bir gruba uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Bu uygulama, iki dili de çok iyi derecede bilen üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü birinci sınıfta öğrenim gören toplam 36 öğrenciye önce ölçeğin orijinal formu, bir hafta sonra da ölçeğin Türkçe çevirisi uygulanmıştır. Bu uygulama sonunda ölçeğin İngilizce ve Türkçe formlarına verilen cevapların paralel olup olmadığını belirlemek amacıyla her madde için korelasyon analizi yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları arasındaki korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır:

Tablo 2: Yazma Kaygısı Ölçeğinin İngilizce ve Türkçe Formları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Madde No		r	Madde No		r
1.	Pearson Correlation	,666	14	Pearson Correlation	,681
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
2	Pearson Correlation	,647	15	Pearson Correlation	,792
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
3	Pearson Correlation	,698	16	Pearson Correlation	,885
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
4	Pearson Correlation	,845	17	Pearson Correlation	,883
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
5	Pearson Correlation	,807	18	Pearson Correlation	,865
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36

6	Pearson Correlation	,737	19	Pearson Correlation	,877
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
7	Pearson Correlation	,766	20	Pearson Correlation	,908
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
8	Pearson Correlation	,495	21	Pearson Correlation	,565
	Sig. (2-tailed)	,002		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
9	Pearson Correlation	,842	22	Pearson Correlation	,771
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
10	Pearson Correlation	,824	23	Pearson Correlation	,799
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
11	Pearson Correlation	,800	24	Pearson Correlation	,628
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
12	Pearson Correlation	,774	25	Pearson Correlation	,806
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
13	Pearson Correlation	,768	26	Pearson Correlation	,709
	Sig. (2-tailed)	,000		Sig. (2-tailed)	,000
	N	36		N	36
p <,01					

Tablo incelendiğinde denebilir ki iki form arasında pozitif bir ilişki vardır ve bu ilişki istatistiksel açıdan da anlamlıdır. Buna göre iki formun eşdeğer olduğunu söylemek mümkündür. Ancak tablodaki bazı maddelerin (1, 2, 8, 14, 21 ve 24) orta düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. İlişki düzeyi orta düzeydeki bu maddeler İngiliz Dili Eğitimi uzmanları tarafından çeviri yönüyle tekrar gözden geçirilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Ölçeğin 5, 18 ve 21. maddeleri, ilköğretimde Türkçe dersi dışında ayrı bir yazma ya da kompozisyon dersi olmadığı için aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

➤ “Yazma dersi almak benim için çok korkutucu bir tecrübedir.” maddesi “Yazma etkinliklerine katılmak benim için çok korkutucu bir tecrübedir.”

➤ “Daha derse girmeden kompozisyon dersinde başarısız olacağımı düşünüyorum.” maddesi “Daha derse girmeden kompozisyon yazmada başarısız olacağımı düşünüyorum.”

➤ “Yazma dersinde, düşüncelerimi düzenlerken çok sıkıntılı anlar yaşıyorum.” maddesi “Yazma etkinliklerinde, düşüncelerimi düzenlerken çok sıkıntılı anlar yaşıyorum.” şeklinde değiştirilmiştir.

Ölçeğin 24. maddesindeki “diğer insanlar kadar” ifadesi de “diğer arkadaşlarım kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Madde Analizi ve Ölçeğin Faktör Yapısının İncelenmesi

Dil geçerliği çalışmasından sonra Yazma Kaygısı Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır.

Ölçeğin, yazma kaygısını ne derece ölçtüğünün, kısacası ölçeğin yapı geçerliğinin incelenmesi amacıyla elde edilen veriler üzerinde faktör analizi yapılmıştır. Büyüköztürk'e (2002: 117) göre faktör analizi; aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak, verileri az sayıda faktörle açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir.

Yazma Kaygısı Ölçeği'nden elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla KMO ve Bartlett Testi sonuçlarına bakılmıştır. Aşağıdaki tabloda KMO ve Bartlett Testi sonuçları yer almaktadır:

Tablo 3: Yazma Kaygısı Ölçeği KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

KMO Örneklem Yeterlilik Ölçümü		,911
Bartlett Test of	Kay-Kare	3247,510
Sphericity	sd	210
	p	,000

Verilerin faktör analizine uygunluğunda Bartlett testinin anlamlı çıkması ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısının ,50'den yüksek olması gerekir (Akgül ve Çevik, 2003: 428). KMO katsayısının ,90'ın üzerinde olması verilerin faktör analizinde kullanımı için çok uygun olduğunu göstermektedir. Tablo 3 incelendiğinde KMO değerinin ,91 olduğu görülmektedir. Bartlett testi sonucu ise anlamlıdır.

Veri setinin faktör analizine uygun olduğu belirlendikten sonra faktör analizi iki şekilde yapılmıştır. Bu analizlerin ilkinde ölçeğin iki faktörlü olduğu ön kabulüne dayalı bir analiz yapılmış, ikincisinde ise madde seçme ve maddenin uygunluğuna ilişkin karar vermeye dayanak sağlayan ölçüt faktör yük değeri ,30 ve üzeri olarak alınmıştır. Ayrıca, öz değeri 1'den büyük olan faktörler üzerinde işlem yapılmıştır. İkinci faktör analizinde ortaya çıkan yapının toplam varyansı açıklama yüzdesi, % 50'nin üzerinde olduğu için bu analiz sonuçlarının kullanılmasının daha uygun olduğu kararına varılmıştır.

Yazma Kaygısı Ölçeğinin faktör analizi sonuçlarına geçmeden önce konu ile ilgili literatüre bakmakta fayda vardır. Daly ve Miller (1975), Yazma Kaygısı Ölçeğinin tek bir yapıyı ölçtüğünü ifade etmiş; ölçeğin değerlendirilme, stres ve

ürün kaygısı olmak üzere üç bileşenden oluşabileceğini belirtmiştir. Daha sonraki çalışmalarda ölçeğin kaç bileşen ya da boyuttan oluştuğuyla ilgili farklı bulgular mevcuttur. Burgoon ve Hale (1983), üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir çalışmada ölçeğin; kendilerinin yazma kolaylığı, yazmaktan zevk alma ve ödüllendirme olarak adlandırdıkları üç boyuttan oluştuğunu belirtmişlerdir. Shaver (1990), 7.sınıftan 10.sınıfa kadar olan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada ölçeğin; *kendi düşüncelerini yazma, yazmaya karşı tepki, değerlendirilmeye karşı tepki* olmak üzere üç boyuttan oluştuğunu ifade etmiştir. (Shaver'ın çalışmasında dört madde herhangi bir faktör altına girmemiştir.). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada (Blinc, Lowe, Meixner, Nouri ve Pearce, 2001) ise - ölçeğin boyutlarıyla ilgili iki çalışma da dayanak gösterilerek - ölçeğin iki boyutlu olduğu belirtilmiştir. Yazma Kaygısı Ölçeğinin faktör yapısıyla ilgili bu çalışmalar göstermektedir ki ölçeğin faktör yapısıyla ilgili bulgular yaş ve öğrenim düzeylerine göre farklılık gösterebilmektedir.

Temel Bileşenler Analizi tekniği, döndürme tekniklerinden varimax kullanılarak ve bazı maddeler (6, 7, 8, 11, 21) çıkarılarak yapılan faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 53'ünü açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan dört faktörden oluşan bir yapı ortaya çıkmıştır. Tablo 4'te ölçek maddeleri, bu maddelerin hangi faktör altında toplandığı, maddelerin faktör yük değerleri ve her faktörün toplam varyansı açıklama yüzdeleri yer almaktadır:

Tablo 4: Yazma Kaygısı Ölçeği Madde-Toplam Test Korelasyonları ve Faktör Yükleri

Ölçek Maddeleri	r	Faktörler			
		1	2	3	4
10. Düşüncelerimi kâğıda dökmeyi severim.	,624	,791			
17. Kompozisyon yazmaya başladığımda aklımdan her şey silinmiş gibi olur.	,667	,729			
3. Düşüncelerimi yazıya dökmeyi dört gözle beklerim.	,538	,712			
15. Yazmaktan zevk alıyorum.	,673	,686			
19. Düşüncelerimi kâğıt üzerinde görmeyi seviyorum.	,652	,667			
18. Daha derse girmeden kompozisyon yazmada başarısız olacağımı düşünüyorum.	,580		,721		
24. Diğer arkadaşlarım kadar iyi yazdığımı düşünmüyorum.	,513		,704		
22. Bir kompozisyonu teslim ettiğimde başarısız olacağımı biliyorum.	,626		,689		
23. İyi kompozisyonlar yazmak benim için çok kolaydır.	,587		,655		
7. Kompozisyon yazmaya başladığımda aklımdan her şey silinmiş gibi olur.	,350		,574		
26. Yazılı anlatımda iyi değilim.	,655		,556		

16. Düşüncelerimi hiçbir zaman açık bir şekilde yazıya dökemediğimi düşünüyorum.	,611	,542		
1. Yazmaktan kaçınıyorum.	,501		,672	
5. Yazma etkinliklerine katılmak benim için çok korkutucu bir tecrübedir.	,585		,577	
13. Yazma konusunda gerginim.	,597		,576	
4. Yazdıklarımın değerlendirileceğini düşününce yazmaktan korkarım.	,462		,565	
2. Yazdıklarımın değerlendirilmesi konusunda bir endişem yoktur.	,336		,545	
25. Kompozisyonlarımın değerlendirilmesinden hoşlanmam.	,566		,501	
12. Yazdıklarımı arkadaşlarıma okutmak hoşuma gider.	,541		,786	
20. Yazdıklarımı başkalarıyla tartışmak eğlenceli bir iştir.	,524		,746	
14. İnsanlar yazdıklarımın hoşlanır görünüyorlar.	,418		,624	
Açıklanan varyans (%)		32,18	9,14	6,3
Toplam ölçek için açıklanan varyans (%)				53,04

Tablo 4 incelendiğinde, beş maddeden oluşan birinci faktör, toplam varyansın % 32,18'ini açıklamakta ve maddelerin yük değerleri ,667 ilâ ,791 arasında değişmektedir. Birinci faktör altında yer alan maddeler incelendiğinde, bu maddelerin daha çok, yazmaktan zevk almayla ilgili olduğu görülmüş ve bu faktör “*zevk alma*” olarak adlandırılmıştır. Ayrıca, 9. madde dışında, bu faktör altında toplanan maddelerin; Shaver'ın (1990) *yazmaya karşı tepki* olarak adlandırdığı boyutla örtüştüğü söylenebilir.

Yedi maddeden oluşan ikinci faktör, toplam varyansın % 9,14'ünü açıklamakta ve maddelerin yük değerleri ,542 ilâ ,721 arasında değişmektedir. İkinci faktör altında yer alan maddeler incelendiğinde, bu maddelerin daha çok, yazmaya karşı bir ön yargıyı ifade ettiği düşünülerek bu faktör “*ön yargı*” olarak adlandırılmıştır. Bu faktör altında toplanan maddelerin; Shaver'ın (1990) *kendi düşüncelerini yazma* olarak adlandırdığı boyutla örtüştüğü ifade edilebilir.

Altı maddeden oluşan üçüncü faktör, toplam varyansın % 6,3'ünü açıklamakta ve maddelerin yük değerleri ,501 ilâ ,672 arasında değişmektedir. Bu faktör altında yer alan maddeler incelendiğinde, maddelerin yazılı anlatımın değerlendirilmesine yönelik kaygıyla ilgili olduğu görülmüş ve bu faktör “*değerlendirilme kaygısı*” olarak adlandırılmıştır. 1 ve 13. maddeler dışında, bu faktör altında toplanan maddelerin; Shaver'ın (1990) *değerlendirilmeye karşı tepki* olarak adlandırdığı boyutla örtüştüğü söylenebilir.

Üç maddeden oluşan dördüncü faktör, toplam varyansın % 5,41'ini açıklamakta ve maddelerin yük değerleri ,624 ilâ ,786 arasında değişmektedir. Bu

faktör altında yer alan maddeler incelendiğinde, maddelerin yazılı anlatım çalışmalarının paylaşılmasıyla ilgili olduğu görülmüş, bu faktör “yazdıklarını paylaşma” olarak adlandırılmıştır.

Ölçekteki 6, 8, 9, 11, 21. maddeler ise yukarıda ifade edilen dört boyutun dışında yer almıştır. Bu sebeple bu maddeler ölçekten çıkarılarak 21 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere, farklı eğitim düzeylerindeki gruplarda faktör analizi sonuçları grupların özelliği gereği farklı çıkabilmektedir.

Ayrıca “Yazdıklarımın değerlendirilmesinden korkmam.” maddesi yapılan faktör analizinde tek başına ayrı bir faktör olarak yer almıştır. Yapılan uygulamada bu maddenin ayrı bir tercümesi olarak “Yazdıklarımın değerlendirilmesi konusunda bir endişem yoktur.” şeklindeki kullanımın diğer maddelerle birlikte bir faktör altında yer alması sebebiyle ölçekte maddenin bu şekilde kullanılması uygun bulunmuştur. Daha üst öğrenim düzeylerindeki bireyler üzerinde çalışıldığında, madde “Yazdıklarımın değerlendirilmesinden korkmam.” şeklinde de kullanılabilir.

Üniversite düzeyinde yapılan üç çalışmada (Boozer vd., 1983; Riffe ve Stacks, 1988; Bline vd., 2001) ölçeğin iki faktörlü olduğu ifade edilmiştir. Veri analizi bu faktör yapısına göre (Temel Bileşenler Analizi tekniği ve döndürme tekniklerinden Varimax kullanılarak) iki faktörlü olarak yapıldığında ise ortaya çıkan yapı Bline vd.’nin (2001) çalışmasıyla büyük oranda örtüşmektedir.

Tablo 5: Yazma Kaygısı Ölçeği'nin İki Faktörlü Yapıya Göre Faktör Yükleri

Ölçek Maddeleri	Faktörler	
	1	2
17. Kompozisyon yazmaya başladığımda aklımdan her şey silinmiş gibi olur.	,817	
10. Düşüncelerimi kâğıda dökmeyi severim.	,771	
15. Yazmaktan zevk alıyorum.	,769	
19. Düşüncelerimi kâğıt üzerinde görmeyi seviyorum.	,728	
3. Düşüncelerimi yazıya dökmeyi dört gözle beklerim.	,657	
20. Yazdıklarımı başkalarıyla tartışmak eğlenceli bir iştir.	,557	
8. Düşünceleri yazarak ifade etmek zaman israfı gibi görünüyor.	,517	
9. Değerlendirilmesi ve yayımlanması için dergilere yazımı göndermek hoşuma gidiyor.	.514	
11. Düşüncelerimi açık bir şekilde yazarak ifade etme yeteneğime güveniyorum.	,506	
12. Yazdıklarımı arkadaşlarıma okutmak hoşuma gider.	,476	
1. Yazmaktan kaçınıyorum.	,459	
14. İnsanlar yazdıklarımın hoşlanır görünüyorlar.	,382	
6. Kompozisyonu teslim etmek kendimi iyi hissetmemi sağlar.	,354	
22. Bir kompozisyonu teslim ettiğimde başarısız olacağımı biliyorum.		,718
18. Daha derse girmeden kompozisyon yazmada başarısız olacağımı düşünüyorum.		,703

21. Yazma etkinliklerinde, düşüncelerimi düzenlerken çok sıkıntılı anlar yaşıyorum.	,612
24. Diğer arkadaşlarım kadar iyi yazdığımı <u>düşünmüyorum</u> .	,608
23. İyi kompozisyonlar yazmak benim için çok kolaydır.	,588
26. Yazılı anlatımda iyi değilim.	,560
4. Yazdıklarımın değerlendirileceğini düşününce yazmaktan korkarım.	,519
5. Yazma etkinliklerine katılmak benim için çok korkutucu bir tecrübedir.	,510
16. Düşüncelerimi hiçbir zaman açık bir şekilde yazıya dökemediğimi düşünüyorum.	,509
13. Yazma konusunda gerginim.	,508
25. Kompozisyonlarımın değerlendirilmesinden <u>hoşlanmam</u> .	,475
7. Kompozisyon yazmaya başladığımda aklımdan her şey silinmiş gibi olur.	,425
2. Yazdıklarımın değerlendirilmesi konusunda bir endişem yoktur.	,363
Açıklanan varyans (%)	30,25 8,10
Toplam ölçek için açıklanan varyans (%)	38,35

Tablo 5 incelendiğinde, Bline vd.'nin (2001) çalışmasından farklı olarak 1, 11 ve 14. maddeler ikinci faktör yerine birinci faktörde yer almıştır. Birinci faktörde; yük değerleri ,354 ilâ ,817 arasında değişen 17, 10, 15, 19, 3, 20, 8, 9, 11, 12, 1, 14 ve 6. maddeler yer almaktadır. İkinci faktörde ise yük değerleri ,363 ilâ ,718 arasında değişen 22, 18, 21, 24, 23, 26, 4, 5, 16, 13, 25, 7 ve 2. maddeler yer almaktadır. Birinci faktör toplam varyansın % 30,25'ini, ikinci faktör % 8,1'ini, ölçeğin bütünü ise % 38,35'ini açıklamaktadır. Ancak bu faktör yapısı kullanıldığı zaman, ölçeğin toplam varyansı temsil oranı düşmektedir. Bu sebeple madde çıkarılarak yapılan birinci faktör analizinin sonuçlarının esas alınması daha doğru olacaktır.

3.2. Ölçeğin Güvenilirliğiyle İlgili Bulgular

Ölçeğin, ölçmek istediği özelliği (bu ölçek için yazma kaygısını) ne derece doğru ölçtüğünü, kısacası ölçeğin ve alt faktörlerin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Büyüköztürk vd.'ne (2008: 110) göre bu katsayı maddelere ait puanların toplam test puanlarıyla tutarlılığının bir ölçüsüdür. Bu katsayı; ,60 ile ,80 arasında olduğunda ölçek oldukça güvenilir, ,80 ile 1,00 arasında olduğunda ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Akgül ve Çevik, 2003: 436). Yapılan analizde Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ,901 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin madde-toplam test korelasyonlarının (bkz. Tablo 4) ,33 ilâ ,67 arasında olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları ise birinci faktör için ,841, ikinci faktör için ,799, üçüncü faktör için ,689, dördüncü faktör için ,681 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğuna, ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılığının da oldukça yüksek olduğuna bir kanıt olarak gösterilebilir.

Daly ve Miller (1975'ten akt. Daly, 1985: 45), orijinal ölçeğin üniversite öğrencileri üzerinde yapılan güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısını ,94 olarak hesaplamıştır. Ölçeğin Türkçe formunun ilköğretim ikinci kademedeki Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının ,90 olarak hesaplanması orijinal ölçekle Türkçe formun güvenilirlik yönüyle de paralel olduğunu göstermektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin yazma kaygılarını belirlemeye yönelik olarak Daly ve Miller (1975) tarafından 26 madde olarak geliştirilen Yazma Kaygısı Ölçeği'nin Türkçeye uyarılma, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucu elde edilen bulgular, ölçeğin 21 maddelik hâlinin geçerli ve güvenilir bir biçimde kullanılabileceğini göstermektedir. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla yapılan temel bileşenler faktör analizi sonucunda, 26 maddeden oluşan ölçekten, ölçeğin yapısına uymayan ya da birden fazla faktöre yük veren 5 madde (6, 7, 8, 11, 21) çıkarılmıştır. Geriye kalan 21 maddenin, özdeğeri 1'in üzerinde olan 4 alt faktörlü bir yapı oluşturduğu görülmüştür. Buna göre *zevk alma* olarak adlandırılan birinci faktör 5, *ön yargı* olarak isimlendirilen ikinci faktör 7, *değerlendirilme kaygısı* şeklinde adlandırılan üçüncü faktör 6 ve *yazdıklarını paylaşma* olarak adlandırılan dördüncü faktör ise 3 maddeden oluşmaktadır. Bu dört faktörün birlikte ölçeğe ilişkin varyansın % 53,04'ünü açıkladığı belirlenmiştir.

Yazma Kaygısı Ölçeği'nin güvenilirlik çalışmaları sonuçlarına göre, madde-toplam test korelasyonları ,3'ün üstünde, ölçeğin tümü için elde edilen iç tutarlık katsayısı 0,90, alt faktörler için ise sırasıyla 0,84, 0,79, 0,68, 0,68 olarak bulunmuştur. Elde edilen bulguların, ölçme aracının oldukça güvenilir olduğuna işaret ettiği söylenebilir.

Öğrenim durumu ve sosyokültürel farklılıklar göz önüne alınarak ölçeğin her kullanımında temel geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının tekrarlanması faydalı olacaktır. Ölçeğin farklı gruplarda az çok farklı bir yapı gösterme ihtimalinden dolayı, faktör analizi sonrası elde edilen 21 madde yerine Ek 1'de ölçeğin bütünü verilmiştir. Farklı öğrenim düzeyindeki öğrenciler üzerinde yapılacak çalışmalar ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır.

Yazma Kaygısı Ölçeği kullanılarak farklı düzeylerdeki öğrencilerin yazma kaygıları belirlenip bu kaygının öğrencilerin yazılı anlatım başarıları üzerinde ne kadar etkili olduğu hakkında bir sonuca varılabilir. Bu sonuca göre de öğrencilerin yazma kaygısını azaltmaya ve dolayısıyla yazma başarısını arttırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

Yazma Kaygısı Ölçeği, yazma kaygısının belirlenmesine yönelik ölçek geliştirme çalışmalarında geliştirilen ölçeğin paralel ölçüm yapıp yapmadığını belirlemek amacıyla, ölçüt geçerliği için de kullanılabilir.

Kaynakça

- Akgül, A. ve Çevik, O. (2003). *İstatistiksel Analiz Teknikleri SPSS'te İşletme Yönetimi Uygulamaları*. Ankara: Emek Ofset.
- Aksayan, S. ve Gözüm, S. (2002). "Kültürlerarası Ölçek Uyarlaması İçin Rehber I: Ölçek Uyarlama Aşamaları ve Dil Uyarlaması". *Hemşirelik Araştırma Dergisi*, 4 (1): 9-13.
- Bline, D., Lowe, D.R., Meixner, W.F., Nouri, H. ve Pearce, K. (2001). "A Research Note on the Dimensionality of Daly and Miller's Writing Apprehension Scale". *Written Communication*, 18, 61-79.
- Burgoon, J.K. ve Hale, J. L. (1983). "Research Note on the Dimensions of Communication Reticence". *Communication Quarterly*, 31, 238-248.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E. B.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cheng, Y. S. (2004). "A Measure of Second Language Writing Anxiety: Scale Development and Preliminary Validation". *Journal of Second Language Writing*, 13, 313-335.
- Cheshire, B. W. (1984). *The Effects of Writing Apprehension on Writing Quality. Paper presented at the Annual Meeting of the Conference on College Composition and Communication* (35th, New York City, NY, March 29-31). (Çukurova Üniversitesi Kütüphanesinden Alınan Mikrofiş, ERIC Document Reproduction Service No. ED258264)
- Corbett-Whittier, C. (2004). *Writing Apprehension in Adult College Undergraduates: Six Case Studies*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Kansas (UMI No. 3185142).
- Daly, J. A. ve Wilson, D. A. (1983). "Writing Apprehension, Self-Esteem, and Personality". *Research in the Teaching of English*, 17 (4), 327-339.
- Daly, J. A. (1985). "Writing Apprehension". *When a Writer Can't Write: Studies in Writer's Block and Other Composing Process Problems*. Mike ROSE (Ed). New York: Guilford Press.
- Daly, J. A., ve Miller, M. D. (1975). "The Empirical Development of an Instrument of Writing Apprehension". *Research in the Teaching of English*, 9, 242-249.
- Deniz, K. Z. (2007). "Psikolojik Ölçme Aracı Uyarlama". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40 (1): 1-16.
- Faigley, L.; Daly, J. A. ve Witte, S. P. (1981). "The Role of Writing Apprehension in Writing Performance and Writing Competence". *Journal of Educational Research*, 75, 16-21. (ERIC Document Reproduction Service No. ED200984)
- Hambleton, R. K. ve Patsula, L. (1998). "Adapting Tests for Use in Multiple Languages and Cultures". *Social Indicators Research*, 45: 153-171.

Hettich, R. L. (1994). *Writing Apprehension: A Critique*. Unpublished Doctoral Dissertation, Purdue University (UMI No. 9523364).

Matthews, D. A. H. (2001). *In Our Voices: A Pedagogical Approach To Reducing Writing Apprehension*. Unpublished Doctoral Dissertation, Georgia State University (UMI No. 3024349).

Petzel, T. P. ve Wenzel, M. U. (1993). *Development and Initial Evaluation of Measure of Writing Anxiety*. (ERIC Document Reproduction Service No. ED373072)

Savaşır, I. (1994). "Ölçek Uyarlamasındaki Sorunlar ve Çözüm Yolları". *Türk Psikoloji Dergisi*, 9 (33): 27-32.

Shaver, J. P. (1990). "Reliability and Validity of Measures of Attitudes toward Writing and Toward Writing with the Computer". *Written Communication*, 7,375-392.

Stacks, D. W; Boozer R. W. ve Lally, T. D. P. (1983). *Syntactic Language Correlates of Written Communication Apprehension*. Paper presented at the Annual Meeting of the Southwest Division of the American Business Communication Association. (ERIC Document Reproduction Service No. ED226374)

Şeker, H. ve Gençdoğan, B. (2006). *Psikolojide ve Eğitimde Ölçme Aracı Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yaman, H. (2010). "Türk Öğrencilerin Yazma Kaygısı". *International Online Journal of Educational Sciences*, 2 (1), 267-289.

EK 1: YAZMA KAYGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıda yazma ile ilgili 26 tane cümle ve her cümlenin karşısında bu cümlede anlatılanlara ne düzeyde katıldığınızı belirlemeye yönelik 5 ifade yer almaktadır. Sizden istenen, size en çok uyan maddeye işaret koymanızdır. Vereceğiniz cevaplar hiçbir şekilde not olarak değerlendirilmeyecektir. Bu cümlelerde doğru ya da yanlış cevap diye bir şey yoktur. Bunun için önemli olan sizin samimi ve dürüst cevaplar vermenizdir.

Bazıları tekrar bile olsa lütfen cevapsız madde bırakmayınız. Teşekkür ederim.

Madde	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1. Yazmaktan kaçınıyorum.					
2. Yazdıklarımın değerlendirilmesinden korkmam. Yazdıklarımın değerlendirilmesi konusunda bir endişem yoktur. (Değiştirilmiş madde.)					
3. Düşüncelerimi yazıya dökmeyi dört gözle beklerim.					
4. Yazdıklarımın değerlendirileceğini düşününce yazmaktan korkarım.					
5. Yazma dersi almak benim için çok korkutucu bir tecrübedir. Yazma etkinliklerine katılmak benim için çok korkutucu bir tecrübedir. (Değiştirilmiş madde.)					
6. Kompozisyonu teslim etmek kendimi iyi hissetmemi sağlar.					
7. Kompozisyon yazmaya başladığımda aklımdan her şey silinmiş gibi olur.					
8. Düşünceleri yazarak ifade etmek zaman israfı gibi görünüyor.					
9. Değerlendirilmesi ve yayımlanması için dergilere yazımı göndermek hoşuma gidiyor.					
10. Düşüncelerimi kâğıda dökmeyi severim.					
11. Düşüncelerimi açık bir şekilde yazarak ifade etme yeteneğime güveniyorum.					
12. Yazdıklarımı arkadaşlarıma okutmak hoşuma gider.					

13. Yazma konusunda gerginim.					
14. İnsanlar yazdıklarımın hoşlanıp görünüyorlar.					
15. Yazmaktan zevk alıyorum.					
16. Düşüncelerimi hiçbir zaman açık bir şekilde yazıya dökemediğimi düşünüyorum.					
17. Yazmak çok eğlencelidir.					
18. Daha derse girmeden kompozisyon dersinde başarısız olacağımı düşünüyorum. Daha derse girmeden kompozisyon yazmada başarısız olacağımı düşünüyorum. (Değiştirilmiş madde.)					
19. Düşüncelerimi kâğıt üzerinde görmeyi seviyorum.					
20. Yazdıklarımı başkalarıyla tartışmak eğlenceli bir iştir.					
21. Yazma dersinde, düşüncelerimi düzenlerken çok sıkıntılı anlar yaşıyorum. Yazma etkinliklerinde, düşüncelerimi düzenlerken çok sıkıntılı anlar yaşıyorum. (Değiştirilmiş madde.)					
22. Bir kompozisyonu teslim ettiğimde başarısız olacağımı biliyorum.					
23. İyi kompozisyonlar yazmak benim için çok kolaydır.					
24. Diğer insanlar kadar iyi yazdığımı düşünmüyorum. Diğer arkadaşlarım kadar iyi yazdığımı düşünmüyorum. (Değiştirilmiş madde.)					
25. Kompozisyonlarımın değerlendirilmesinden hoşlanmam.					
26. Yazılı anlatımda iyi değilim.					